

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo 8. mai 2015

Deres ref. 15/424

Høringssvar – utredning om kunstnerøkonomi – Kunstens autonomi og kunstens økonomi

NOPA – norsk forening for komponister og tekstforfattere er populærkomponistenes og tekstforfatterens organisasjon, med ca. 900 medlemmer. Vi skriver tekstene og låtene, filmmusikken, hitene, salmene, marsjene, visene, allsangrefrengene og musikken det danses til. Vi er lyden av Norge. Medlemsmassen er i stor grad selvstendig næringsdrivende, og i liten grad stipendfinansiert.

NOPA stiller seg bak høringssvaret til Kunstnernetverket, som NOPA inngår i. Der kommenteres temaer i utredningen av allmenn betydning for flere kunstfelt.

NOPA stiller seg også bak Kopinors høringssvar, som i særlig stor grad vektlegger åndsverkslovens betydning i kunstnerøkonomien.

Særskilt for populærkomponister og tekstforfattere

Historisk har den populære (i betydningen folkekjære, godt likte) musikken og teksten gitt inntjening i et omfang som har stått i forhold til graden av popularitet. Skarsteinrapporten viser at populærkomponistene som gruppe har hatt et fall i kunstnerisk inntekt på 46% mellom 2006 og 2013 (tabell 3.2, s 25). Samtidig konstaterer utredningen at tid brukt på kunstnerisk virksomhet har økt blant populærkomponistene. Rapporten konkluderer (kap. 3.4, s 26): *”Det er med andre ord tegn på at en del kunstnere har dårligere avkastning på sitt kunstneriske arbeid i 2013 enn i 2006.”* Det er en pen omskriving av mer jobb for halve lønna.

Populærkomponistene har ifølge utredningen den mest negative lønnsutviklingen også når en ser på total inntekt, med god margin. Fra 2006 til 2013 går total inntekt for populærkomponister ned med 28,3% (tabell 3.3 s 27). Den eneste andre yrkesgruppen i utredningen som har nedgang i total inntekt er kunstkritikere, som går ned 0,3% i samme tidsrom (tabell 3.3 s 27). Alle andre har en økning.

Paradoksalt nok skjer dette i en tid da etterspørsel og bruk av musikk er større enn noen gang. Norsk musikk fanger stadig flere og får stor oppmerksomhet i utlandet. Utredningens mandat omtaler etterspørselsperspektivet flere ganger (kap. 1.1 s 6), men mht populærmusikken kan en vanskelig klandre mangel på etterspørsel for nedgang i inntekter.

Snarere er det nærliggende å tro at dagens forretningsmodeller og endringer i salg og distribusjon av innspilt musikk er en viktig del av årsaken til den store nedgangen. Salg av fysiske formater (hovedsakelig CD) har hatt en nedgang i omsetning i samme periode nokså tilsvarende inntektsfallet utredningen påviser hos populærkomponistene. Det fysiske salget er erstattet av strømming, som på ingen måte generer tall som er i nærheten av å utligne inntektstap ved fysisk salg. Dette er også utredningens konklusjon (kap. 5.3.1.1, s 66).

Utredningen konkluderer videre følgende vedr. strømming (kap. 6.3.1.2, s 76):

"...musikkfeltet er i ferd med å finne fram til bærekraftige forretningsmodeller".

Dette vil vi bestride. Ferske tall fra store markeder og store aktører peker ikke i retning bærekraftighet, verken med hensyn til inntjening, transparens, fordeling eller "fair remuneration" av artistene og opphavspersonene.

Slik vi ser det er de eksisterende forretningsmodellene for strømming presset fram av flere år med lovløse tilstander og uten muligheter for sanksjoner mot ulovlig nedlasting. Anstendig betaling er vanskelig å oppnå når konkurransen (eller trusselen) er at alt er gratis.

Tilsvarende problemstillinger rammer nå filmbransjen med full tyngde, og dermed også filmkomponistene. Ingen får utbetalt noen form for vederlag fra ulovlige tjenester som Popcorn Time, som er estimert brukt av 300 000 nordmenn. På den andre siden gir de lovlige strømmetjenestenes lave abonnementspris og mangel på transparens svært lav inntjening og tragikomisk små utbetalinger til rettighetshaverne.

Kommentarer og tilføyelser til anbefalinger

Et relevant, oppdatert og praktiserbart lovverk er en forutsetning for næring i musikkbransjen.

NOPA stiller seg bak samtlige av utredningens anbefalinger for revisjon av åndsverksloven (kap. 54, s 70, kap. 6.5, s 78).

Lovverket bør gjøres teknologiavhengig og framtidsrettet, for å unngå hyppige revisjoner, og for å unngå hull skapt av retoriske og teknologiske finurligheter.

Det er godt dokumentert at høy verdiskapning i kreativ sektor har direkte sammenheng med et sterkt opphavsrettslig vern. Dette må understrekes ved enhver anledning. Uten et lovverk som effektivt beskytter moralske og ideelle rettigheter i musikk og tekst, mister vi muligheten til inntjening. Lovverket vil måtte ligge til grunn uavhengig av hvor mange ganger en sier ordet "entreprenørskap" høyt for seg selv eller andre.

Styrking av opphavsrett fordrer politisk prioritering.

NOPA anmoder departementet om å følge utredningens anbefalinger.

Krav om norskandel til musikk i kringkasting bør opprettholdes også i DAB-nettet.

De fleste europeiske land har et definert krav til nasjonal andel av musikk spilt på radio. Hvis dette kravet i Norge bortfaller under overgang til DAB vil norske komponister, tekstforfattere, musikere og artister ha et betydelig konkurransehandicap på eget hjemmemarked.

Komposisjonen er førsteleddet i "næringskjeden". Musikken begynner der.

Alle tiltak som styrker komponering, styrker resten av kjeden også.

Norsk musikk kan ikke outsources. Stipender til populærkomponister er, med bakgrunn i det påviste inntektsfallet, viktigere enn noen gang. De må opprettholdes, og helst øke i antall.

Det bør opprettes øremerkede stipend for forfattere av tekst til musikk.

NOPA organiserer i dag 607 tekstforfattere, i tillegg kommer tekstforfattere som ikke er organisert. De eneste eksisterende mulighetene for å søke støtte til tekst til musikk er i tekstutvalget i Fond for lyd og bilde som i stor grad domineres av søknader om støtte til filmmanus, og i det drastisk reduserte Tekstforfatterfondet. Det er et stort behov for nye, gode tekster innenfor alle sjangere, fra salmer til hard-rock, både til vår nye operascene og for å få frem nye musikalere. Det norskspråklige området er lite, og norsk sangtekst er en svært viktig del av vår kulturarv. Denne burde ivaretas ved at også sangtekstforfattere i Norge kan søke arbeidsstipend gjennom statens kunstnerstipend.

Det er derfor rimelig at det opprettes øremerkede stipender til tekstforfattere under kategorien populærkomponister i statens kunstnerstipend. Komitéen som vurderer søknader innen denne kategorien er sammensatt slik at de kan vurdere søknader fra forfattere av tekst til musikk.

Til slutt tillater vi oss å minne om at GESACs rapport, Creating Growth (desember 2014), som omhandler hele Europa innenfor EU, viser at det kreative feltet vokste både i verdiskapning og sysselsetting gjennom hele finanskrisen. Alle andre bransjer hadde negativ vekst i samme tidsrom (2008-2012). I disse omstillingstider bør ikke mulighetene som ligger i en aktiv og tilretteleggende politikk for kreative næringer og kunstfeltet ignoreres.

Vennlig hilsen
NOPA

Ingrid Kindem (sign.)
Styreleder

Silje H. Kulien (sign.)
Organisasjonskonsulent